Методичні рекомендації
щодо організації роботи літніх мовних таборів

Якісне навчання дітей іноземних мов у контексті європейської інтеграції України та наближення до європейських стандартів є пріоритетним завданням департаменту освіти і науки КОДА та закладів освіти області щодо реалізації принципів мовної політики.

Одним із нестандартних підходів для забезпечення якісного навчання дітей мов є створення літніх мовних таборів, які мотивують школярів до практичного застосовувати знань з іноземних мов, отриманих протягом навчального року. У таборах діти матимуть можливість спілкуватися іноземними мовами та застосовувати їх у різних формах діяльності (організація учнівського самоврядування, ігрові та концертні програми, театральні вистави тощо).

Мета мовних таборів - підвищити рівень володіння англійською мовою серед учнів, зацікавити їх до опанування іноземними мовами та сприяти розвитку навичок та вмінь використання мовних форм для виконання реальних комунікативних цілей. Завдання мовного табору − показати дітям інший, відмінний від шкільного стилю викладання, де акцент ставиться на практичну частину і навички, які можна застосувати у реальних життєвих ситуаціях. Цей вид діяльності відрізняється від звичного теоретичного підходу до вивчення мови. Адже, літні мовні табори будуть проводитися під час літніх канікул, коли школярі перебувають на відпочинку. Саме тому робота у мовних таборах у жодному разі не повинна перетворюватися на продовження шкільного навчального процесу. У літніх мовних таборах учні зможуть здобути необхідні мовні навички, непомітно подолати мовний бар'єр, удосконалити розмовні навички, поєднати навчання із захоплюючим відпочинком, отримати мотивацію для подальшого оволодіння іноземною мовою.

Для того, щоб перебування школярів у літньому мовному таборі відповідало меті його організації, слід зробити правильний вибір місця його проведення та педагогічних кадрів (вчитель не повинен працювати у мовному таборі з учнями, яким він викладає іноземну мову у загальноосвітньому навчальному закладі).

Необхідно також звернути увагу на:

- особливості інфраструктури табору (майданчики для масових заходів, комп'ютери, доступ до мережі Інтернет тощо);
- режим дня, передбачений у таборі (наявність вільного особистого часу є обов'язковою умовою);
- кількість дітей у загоні й кількість вожатих (традиційно для мовних таборів 1–2 вожатих на 12–15 дітей);
- кількість занять на день, компетентність викладацького складу, присутність у таборі перевірених і надійних носіїв мови, які мають допуск і дозвіл на спілкування та роботу з дітьми.

Рекомендуємо проводити літні мовні табори тривалістю до двох тижнів, а також об'єднати учнів у групи, в залежності від їхнього віку та рівня знання іноземної мови, наприклад: учні початкової школи, середніх класів та старшокласники.

Учні початкових класів потребують раціонального співвідношення мовної практики та розважальних видів діяльності. Це зумовлено тим, що в цьому віці діти мають природну здатність запам'ятовувати нову інформацію, але абстрактне мислення ще не розвинуте в достатній мірі, що не дозволяє їм застосовувати вивчене в різних ситуаціях.

Використання пісенного матеріалу є надзвичайно цінною частиною навчального процесу з учнями початкових класів. По-перше, пісні забезпечують активне вживання більшої кількості мовних структур, ніж будь-який інший вид діяльності. По-друге, в піснях учні використовують ряд поєднаних речень, у той час як їхня розмовна практика все ще може здійснюватися на рівні коротких фраз або речень. Тексти пісень, які спеціально написані для використання на уроках іноземної мови, базуються на повторах, що забезпечує багаторазове вживання ключових структур.

Найбільш ефективною формою роботи із старшокласниками у мовних таборах є практичне навчання або «навчання через проекти», яке є випробуваним засобом мотивації, адже, виконуючи проектну роботу, учні роблять те, що їм природно подобається, і мають змогу уникнути того, що їм не подобається. Виконання проектної роботи дозволяє школярам поєднати вивчення англійської мови з іншими предметами шкільної програми, одночасно розвиваючи особистість в цілому – її мислення, уяву, креативність, навчаючи її соціальних цінностей та вміння працювати самостійно або в групі.

Створюючи та презентуючи кінцевий продукт (плакат, модель, буклет, журнал, винахід тощо), учні розвивають усі чотири мовленнєві вміння (говоріння, читання, слухання та письмо), відпрацьовуючи при цьому вивчений матеріал та вивчаючи нові граматичні структури і лексичні одиниці саме так, як вони вивчали та вивчають рідну мову, – через досвід. Учні використовують мову як інструмент та мають можливість відчути, наскільки вона корисна та гнучка.

Для проведення та організації літніх мовних таборів підготовлено методичні розробки:

1)**Навчальна система Oxford Reading Circles** (режим доступу до ресурсу:https://elt.oup.com/feature/ua/summer_camps_2015/?cc=ua&selLanguage=uk&mode=hub). Ця система використовується для опрацювання текстів різного об'єму і формату з метою розвитку в учнів навичок критичного мислення та вдосконалення мовних умінь за допомогою рольової гри та групової дискусії. Застосування цієї методики розвиває в учнів усі чотири види мовленнєвої діяльності, формує вміння працювати в групах і автономно, прививає любов до читання художніх творів.

Спочатку учням пропонується цікавий текст. Після того як учні прочитають текст, вони поділяються на групи і отримують окремі ролі. Починається наступний етап роботи, під час якого учасники опрацьовують матеріал у групах через призму щойно одержаних ролей та згідно з отриманими завданнями. Фінальний етап передбачає висловлення власних думок, презентацію виконаних завдань та активну участь в обговоренні тексту. Система Oxford Reading Circles успішно працює завдяки двом чинникам: цікавому матеріалу, який спонукає до бурхливого обговорення, і ретельно спланованій, продуманій роботі над обраним текстом.

2) **Серії Storytime та Showtime від Express Publishing** (режим доступу до ресурсу:http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/2016-%E2%80%93-rik-anglijskoyi-movi-v-ukrayini/litni-movni-tabori/praktichni-materiali/ekspres-pablishing.html). Ці серії рекомендовано використовувати не тільки для читання, але і як матеріал для інсценування (Drama). Серія Storytime розроблена для учнів школи I ступеня, Showtime – для учнів школи II ступеня. У процесі роботи над проектом відбувається активізація лексики та граматичних структур, покращення вимови та інтонації (учні мають можливість прослухати весь текст в аудіозапису), забезпечується практика усного мовлення та подолання мовного бар'єру. Учні знайомляться з культурою і літературою народів світу, у творчій атмосфері підвищується зацікавленість до вивчення мови та мотивації для подальшого вдосконалення.

Серії Storytime та Showtime мають такі переваги: можливість застосовувати навчальні матеріали серій в різнорівневих та різновікових групах – залучати всіх учнів незалежно від їх рівня володіння мовою (у процесі роботи є можливість адаптувати сценарій та регулювати ступінь активності кожного з учасників); можливість дітям розкрити свої здібності, організовувати роботу індивідуально (під час роботи над своїм текстом), у парах, у групах.

Під час підготовчого етапу (розділ First-Time Listening and Reading) учні ознайомлюються з твором (слухають у запису, у виконанні керівника або читають самостійно). Можливе виконання невеликих завдань до тексту. Під час підготовчого етапу паралельно бажано починати роботу з розділу Drama Activities, для того, щоб учні усвідомлювали кінцеву мету проекту – інсценування тексту. Вправи Drama Activities є двох типів – пов'язані без-посередньо з текстом та загальні, мета яких тренувати увагу, пам'ять, спостережливість, уміння зосередитися, усвідомити мету поставленого завдання, а також вміння працювати разом та координувати свої дії. Ці вправи допоможуть учням краще володіти голосом, мімікою, рухами.

3) **Комплекс навчально-методичних матеріалів для проведення проектної роботи від Міжнародного освітньо-методичного центру«PEARSON–Dinternal»** (режим доступу до ресурсу: http://www.pearson.com.ua/summer-camps.html .

Проектна робота повністю відповідає формату та вимогам навчальної діяльності учнів у літніх мовних таборах. Вона є чудовим інструментом реалізації комунікативного підходу в мотивуючій та ігровій формах з елементами змагань, забезпечує активну мовленнєву практику кожного учня, розширює світогляд учнів та залучає їх до активного діалогу культур.

Матеріали PEARSON-Dinternal розроблено для трьох рівнів: молодший, середній, старший. Тематика та мовленнєве наповнення кожного з них відповідає психологічним особливостям кожної вікової категорії, сфері вподобань та рівню мовленнєвої компетенції учнів відповідної вікової категорії.

Матеріали кожного рівня містять:

1. Методичні рекомендації щодо проведення проектної роботи.
2. Декілька варіантів кінцевого проекту, які можуть створити школярі.
3. Поетапний план роботи над проектом.

4. Послідовний опис кожного із запропонованих етапів (перебіг навчальних занять, порядок опрацювання мовного матеріалу, комунікативні шляхи активізації вже пройденого матеріалу, додаткові ігрові види діяльності, ключі до запропонованих завдань).
5. Навчальні матеріали для учнів (тексти, завдання, аудіоматеріали, ребуси, кросворди тощо).

Запропонований комплекс матеріалів із проведення проектної роботи дозволить індивідуалізувати заняття у літніх мовних таборах, надасть можливість кожному учневі проявити креативність, реалізувати свій творчий потенціал, суттєво розвинути мовленнєві вміння та навички.

4) **Он-лайн матеріали, розроблені Британською Радою**. Ці матеріали можуть бути використані у мовних таборах. Ці розробки включають відео і аудіо матеріали, мовні ігри, мовні вправи, матеріали з країнознавства, розповіді на різні теми. Офіційний веб-сайт Британської Ради містить ресурси для:
дітей молодшого віку:

http://learnenglishkids.britishcouncil.org/en/?utm_source=lekids&utm_medium=header-tab&utm_campaign=learnenglish-kids;

підлітків: http://learnenglishteens.britishcouncil.org/;

вчителів: http://www.teachingenglish.org.uk/;

5) **MM Publications Summer English Camps – Primary School Materials** (режим доступу до ресурсу:http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/2016-%E2%80%93-rik-anglijskoyi-movi-v-ukrayini/litni-movni-tabori/praktichni-materiali/mm-publications.html). Запропоновані матеріали поєднують навчання англійської мови з іншими предметами (історія, природничі науки, математика тощо), відповідно до сучасних підходів CLIL, що дозволяє вчителям використовувати інформацію, яка розвиває кругозір учнів, допомагає учням визначитись зі своїм майбутнім та зробить заняття з англійської мови цікавими. Методична розробка містить додаткові креативні ідеї та вправи, які можуть бути використані для закріплення вивченого матеріалу учнями.

6) Cambridge English – навчально-методичні матеріали для проведення занять у початковій школі «Primary Pack»
http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/2016-%E2%80%93-rik-anglijskoyi-movi-v-ukrayini/litni-movni-tabori/praktichni-materiali/cambridge-english.html;

7) Macmillan Education – серія розроблених уроків різного рівня складності, для старшої вікової групи для роботи над проектами

http://www.macmillanenglish.com/life-skills/resources/;

8) International House Ігри – http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/2016-%E2%80%93-rik-anglijskoyi-movi-v-ukrayini/litni-movni-tabori/praktichni-materiali/international-house.html;

9) ABC-center Інтелектуальна гра «Sea Battle» ttp://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/2016-%E2%80%93-rik-anglijskoyi-movi-v-ukrayini/litni-movni-tabori/praktichni-materiali/abc-center.html.

По завершенню роботи літнього мовного табору рекомендуємо розробити та вручити заохочувальні сертифікати (режим доступу до ресурсу: http://www.123certificates.com/school.php) учасникам літніх мовних таборів з метою їх мотивації до подальшого оволодіння англійською мовою.

Перелік навчально-методичних матеріалів для роботи у мовних таборах

1. Nelson, G., Winters T., Clark, R. C. (2004) Do As I Say, Pro Lingua Associates, Publishers.

2. McKay, P., and Guse, J. (2007) Five-Minute Activities for Young Learners, Cambridge: Cambridge University Press.

3. Wright, A., Betteridge, M. and Buckby, M. (2006) Games for Language Learning, Cambridge: Cambridge University Press.

4. Lindstromberg, S. (2004) Language Activities forTeenagers, Cambridge: Cambridge University Press.

5. Christison, M. A. and Bassano, S. (1995) Look, Who’s Talking!, California: Alta Book Center Publishers.

6. Marks, J. (2003) Puzzle Time for Starters, England: DELTA Publishing.

7. Learn English Teens http://learnenglishteens.britishcouncil.org/skills/reading-skills-practice

8. Flash Quizzes for English Study http://a4esl.org/q/f/.

9. Funbrain Ігри для дітей http://www.funbrain.com/kidscenter.html.

10. Творча майстерня вчителів англійської мови English is My Life http://englishmylife.ucoz.ru/.

Рекомендована література

1. Близнюк О. І. Ігри у навчанні іноземних мов / О. І. Близнюк, Л. С. Панова. – К. : Освіта, 1997. – 64 с.

2. Бутковська Н.О. Англійські та американські свята й традиції / Н. О. Бутковська, Н. І. Маслова. – Х.: Основа, 2012. – 127 с.

3. Використовуємо англійські прислів'я та фразеологізми / упоряд. О. С. Любченко. – Х.: Основа, 2012. – 80 с.

4. Дон О. М. Ефективність застосування дидактичних ігор у навчально-виховному процесі. / О. М. Дон // Наша школа. – 2000. – №2. – С.86.

5. Казачінер О. С. Шляхи підвищення ефективності та якості уроку іноземної мови / О. С. Казачінер. – Х. : Основа, 2012. – 112 с.

6. Кукуріка Л. С. Роль читання у вивченні англійської мови / Л. С. Кукуріка. – Х. : Основа, 2012. – 96 с.

7. Мілютіна З. Т. Впровадження інтерактивних технологій навчання на уроках іноземної мови. / З. Т. Мілютіна // Управління школою. – 2012. – № 19 – 21. – С.49 – 51.

8. Новітні технології на уроках англійської мови / упоряд. М. Михайленко. – К. : Ред. газ. гуманіт. циклу, 2012.

   – 112 с.

9. Осадчук Р. І. Дидактичні ігри у навчальному процесі школи. / Р. І. Осадчук // Педагогіка і психологія. – 2012. – №4. – С. 102 – 110.

10. Панайотова О. А. Використання методу проектів на уроках країнознавства . / О. А. Панайотова // Англійська мова і література. – 2012. – № 30. – С. 15 – 19.

11. Трофимчук С. К. Some ideas on developing students' creative writing skills/ С. К. Трофимчук // Іноземна мова в навчальних закладах. – 2007. – № 5-6. – С.124.

12. Jeremy Harmer. The Practice of English Language Teaching. / Jeremy – England : Pearson Education Limited, 2007. – 448 p.

13. Sherman Jane. Own thoughts in your own words. / Jane – Oxford University Press, 2009. – 198 p Phillips Stewart. Young Learners. / Stewart Phillips. – Oxford University Press, 1996. – 202 p.

14. Wright Games for Language Learning. / Andy Wright. – Cambridge University Press, 1997. – 178 p.

Інформаційні ресурси

1. Активніметодинавчання[Електроннийресурс]//Режимдоступу

:http://users.kpi.kharkov.ua/lre/bde/ukr/pedde/active.htm

2. Інформаційний портал для вчителів англійської мови [Електронний ресурс] // Режим доступу:http:// oup.com/elt

3. Іонова М. І. Потенціал методу проектів для розвитку творчої особистості [Електронний ресурс] / М. І.

Іонова. – Режим доступу : http://www.ioso.ru/distant/ project/meth%20project/metod%20pro.htm

4. Освітній портал Британської Ради для вчителів, батьків та дітей [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.learnenglishkids.britishcouncil.org

5. Основи класного менеджменту [Електронний ресурс] // Режим доступу:http://www.pearsonlongman.com/young_learners/teachers/parents-help.html

6. Розробки навчальних занять з англійської мови [Електронний ресурс] // Режим доступу:http://macmillan.com

Укладачі: Бендерець Н.М., доцент кафедри філологічних, суспільно-гуманітарних та мистецьких дисциплін, кандидат педагогічних наук, проректор КВНЗ КОР «Академія неперервної освіти»

Кушнір Я.А., методист відділу методики викладання іноземних мов та міжнародних освітніх програм КВНЗ КОР «Академія неперервної освіти»